

Pohjoismaisten lapsiasiavaltuutettujen yhteinen kannanotto lasten huomioimisesta poikkeustilanteisiin varautumisessa

HYVOLTK 26.08.2026
337/09.06.00/2026

Pohjoismaiden lapsiasiavaltuutetut ovat 16.6.2026 julkaisseet yhteisen kannanoton, jossa korostetaan lasten oikeuksien huomioimista poikkeustilanteisiin varautumisessa, kriisinhallinnassa ja kriiseistä toipumisessa. Kannanoton mukaan lasten oikeuksien tulee perustua YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen myös poikkeusoloissa.

Lapsiasiavaltuutettujen mukaan viime vuosien kriisit, kuten pandemiat, ovat osoittaneet, että varautumis- ja kriisitoimet voivat vaikuttaa lapsiin suhteettoman voimakkaasti, jos lasten tarpeita, oikeuksia ja elinolosuhteita ei huomioida riittävästi päätöksenteossa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lasten mahdollisuuksiin osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon myös kriisitilanteissa.

Kannanotossa nostetaan esiin neljä keskeistä periaatetta:

1. **Lapsiasiavaltuutettujen toimivalta ja riippumattomuus tulee turvata** myös kriisitilanteissa, ja heidät tulee ottaa mukaan lasten oikeuksia koskevaan varautumiseen ja päätöksentekoon.
2. **Lasten normaali arki tulee säilyttää mahdollisimman pitkälle.** Koulunkäynnin, harrastusten, leikin sekä sosiaalisten suhteiden jatkuvuus tukee lasten hyvinvointia, kehitystä ja kriisinkestävyyttä.
3. **Lasten suojelu, palvelut ja osallisuus on turvattava.** Lapsilla tulee olla pääsy keskeisiin palveluihin, kuten koulutukseen, terveydenhuoltoon ja psykososiaaliseen tukeen. Lisäksi lapsille tulee tarjota ikätasoisia ja saavutettavaa tietoa sekä mahdollisuus osallistua heitä koskevaan päätöksentekoon.
4. **Päätösten lapsivaikutukset on arvioitava myös kiireellisissä tilanteissa.** Arvioinnin avulla voidaan tunnistaa mahdolliset haitalliset vaikutukset lapsiin, ehkäistä oikeuksien loukkauksia ja varmistaa, että ratkaisut ovat lapsen edun mukaisia.

Kannanotossa korostetaan, että lasten oikeuksien, näkökulmien ja tarpeiden tulee olla keskeisessä asemassa poikkeustilanteisiin varautumisessa ennen kriisejä, niiden aikana ja niiden jälkeen. Lisäksi painotetaan Pohjoismaiden välistä yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa lasten oikeuksien vahvistamiseksi kriisitilanteissa.

Kannanotto kokonaisuudessaan liitteessä.

Valmistelija Hyvinvointijohtaja Matti Kettunen
puh. 044 778 0247, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi

Esittelijä Hyvinvointijohtaja Kettunen Matti

Päätösehdotus Lautakunta merkitsee Pohjoismaiden lapsiasiavaltuutettujen yhteisen kannanoton tiedoksi ja ottaa sen huomioon lasten ja nuorten hyvinvointia sekä varautumista koskevassa toiminnassaan. Toimittaa kannanoton edelleen kasvatus- ja opetuslautakunnalle käsiteltäväksi.

Päätös